

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 12/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om finansiering av håll- bart skogsbruk samt till lag om ändring av la- gen om finansiering av hållbart skogsbruk

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 oktober 2002 en proposition med förslag till lag om ändring av ikraftträdelsebestämmelsen i en lag om ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk samt till lag om ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (RP 179/2002 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- kanslichef Jarmo Vaittinen, regeringssekreterare Marketta Lehtonen och överinspektör Marja Hilska-Aaltonen, jord- och skogsbruksministeriet
- kanslichef Erkki Virtanen, handels- och industriministeriet

- professor Pertti Harstela och forskare, agromie- och forstlicentiat Katriina Lipponen, Skogsforskningsinstitutet
- verkställande skogsdirektör Timo Nyrhinen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- kvalitetssystemchef Hannu Niemelä, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio
- virkeschef Matti Markkila, UPM-Kymmene Oyj.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från

- finansministeriet
- Skogsindustrin r.f.
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund r.f.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att bestämmelserna om finansiering av hållbart skogsbruk skall ändras p.g.a. att stödperioden för tidsbundna stöd som beviljas för flisning av energivirke förlängs från år 2003 till år 2007. Därför föreslås att ikraftträdelsebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk ändras.

I propositionen föreslås att den bestämmelse i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996) som gäller administrativa påföljder skall ses över. Dessutom föreslås en del lagtekniska ändringar i vissa bestämmelser om bemyndigande.

Vidare föreslås att det i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk skall göras ändringar som

ansluter sig till ibruktagandet av euron som betalningsmedel. I lagen finns två bestämmelser där det fortfarande hänvisas till mark. Det föreslås att dessa ändras till att hänvisa till euro. I propositionen föreslås det också att ändringar av

närmast lagteknisk natur görs i vissa bestämmelser som innehåller bemyndiganden.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Stöd till flisning av energivirke

Enligt propositionen skall stöd för flisning av energivirke fortfarande beviljas. Syftet med stödet är att främja virke inom energiutvinningen. Finlands energi- och klimatstrategier bygger i hög grad på ett större utnyttjande av förnybara energikällor. Stödet har också andra syften eftersom det har anknytning till skogsbruket och landsbygdsutvecklingen. Genom stödet till flisproduktion från småträd främjas vården av ungskog. Samtidigt har stödet en sysselsättande effekt. För utvecklingen av trädbeståndet och virkesproduktionen är det viktigt att vården av ungskog är rationell och att åtgärderna sätts in vid rätt tidpunkt. I det nationella skogsprogrammet (Finlands nationella skogsprogram 2010, JSM:s publikationer 2/1999) betonas vikten av att ungskog vårdas. Småträden i ungskogarna är ett skogsbränsle av hög kvalitet.

Enligt motiveringen till propositionen visar utredningen att det energivirke som kommer från vård av ungskog fortfarande är betydligt dyrare än till exempel skogsflis från stämplingsposter för slutavverkning. Beståndsavverkning, drivning, transport och övrig behandling försigår sällan under så gynnsamma förhållanden att energivirke kan vara ett konkurrenskraftigt energialternativ. Energivirket från vård av ungskog är också dyrare än torv som används som alternativt material i samma förbränningsanläggningar. Utskottet anser att stödet är mycket nödvändigt och påpekar att en del sakkunniga framhållit att stödet till flisning kan komma att utnyttjas mer i mycket snabbare takt än det hittills har antagits. En begränsande faktor i sammanhanget kan bli att anslagen inte räcker till. Detta

kan bli ett hinder för att öka användningen av virke för energiändamål, men också för andra arbetsformer som nämns i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk.

Bortforslande av stubbar för att förebygga svamp- och skalbaggsskador

Enligt en utredning till utskottet visar den senaste rikstäckande skogsinventeringen (VMI 9) att det i riskområdena för rotticka i södra Finland finns sammanlagt 203 800 hektar barrskogsdominerade (gran och tall 75—100 %) som är angripen av rotticka. Något över tio procent av mörarna, grandungarna och tallskogarna i den förnygringsbara skogsmarken på riskområdet är således angripen av rotticka. Över 90 procent av skadorna finns antingen på äldre tillväxtområden eller i förnygringsbara skogsdungar. I renodlade granskogar är risken för att rotticka sprider sig störst, där är skadorna vanligen också mest utbredda. Inventeringsresultaten tyder dessutom på att problemet med rotticka kommer att bli värre i framtiden, eftersom rotticksskador var nästan lika vanliga i äldre tillväxtskogar som i förnygringsbara skogsdungar. Ökningen verkar vara extra markant inom Kustens skogscentral i Österbotten och inom Sydvästra Finlands och Tavastlands-Nylands skogscentraler. Dessutom håller röta på att sprida sig mycket snabbt i granskogarna i Södra Österbotten. Numera får skogsägarna stöd för biologisk behandling av stubbar enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk.

Utskottet påpekar att stubbarna spelar en avgörande roll för spridningen av rotticka. Svampen sprider sig till skogen genom stubbar och kan leva kvar efter avverkning i murkna stubbar i flera decennier. Via rötterna angrips också

skogsplanteringar om inte trädarterna byts ut. Skadorna har en benägenhet att öka från generation till generation. Vid avverkningar på sommaren kan stubbarna skyddas genom behandling mot smitta av rotticka. Om skogen redan är angripen av röta hjälper det inte med att behandla stubbarna, även om det rekommenderas att rötangripna skogar behandlas inom riskområdet för att ny smitta skall kunna reduceras. En tillväxtplats som angripits av rotticka kan rengöras genom att en ren lövträdsgeneration (björk, asp etc.) planteras på platsen eller genom att de rötangripna stubbarna tas bort. I södra Finland kan de svårt rotangripna granskogarna förnyas genom att stubbarna tas bort utan att trädslagen behöver bytas ut. Detta säkerställer tillgången till friska granar också i framtiden. I talldungarna med rotröta i nordöstra Finland går det många gånger inte att byta ut trädslaget på grund av att växtplatsen är så karg.

Med hänvisning till det ovanstående framhåller utskottet att bortforslande av stubbarna ger så stora skogshygieniska effekter att skogsutvecklingen och virkesavkastningen kan säkerställas för nästa trädgeneration. När stammarna tas upp och transporteras bort ur skogen, kan rotticka bekämpas. Rotticka är den svampart som har de mest förödande effekterna för barrträden i våra energiskogar. När stubbarna tas upp minskar också skadorna av den vanliga snyltbaggen, som förökas i stubbarna och förstör plantor.

På grundval av det ovan relaterade föreslår utskottet nedan vissa ändringar i propositionen. Ändringarna medger att stöd enligt lagen om finansiering av hållbart skogsbruk också ges ut för mekanisk bekämpning av rotticka.

Av de orsaker som framgår av propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslagen med anmärkningarna och ändringsförslagen nedan.

Detaljmotivering

2. lagförslaget

23 §. Med hänvisning till vad som anförs i den allmänna motiveringen anser utskottet att det

med hänsyn till hälsotillståndet i vårt lands ekonomiskogar är absolut nödvändigt att effektivt bekämpa rottickan. År 2001 intogs bestämmelser om stöd för bekämpning av rottickan i lagen om finansiering av hållbart skogsbruk. Enligt 23 § 2 mom. i lagen (350/2001) kan för bekämpning av rotticka, som utförs i riskområden för utbredning av rotticka i samband med avverkning på mineraljord mellan början av maj och slutet av oktober, den som utför avverkningsarbete beviljas stöd till ett belopp som motsvarar kostnaderna för bekämpningsmedel samt stöd för kostnaderna för spridning av bekämpningsmedlen. Enligt bestämmelsen utfärdas bestämmelser om riskområden för utbredning av rotticka samt om mottagarna och beloppen av stödet genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. Med stöd av lagen utfärdades den 20 juni 2001 jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av rotticka (560/2001). I förordningen föreskrivs att stöd beviljas för kostnader som uppkommer vid spridning av bekämpningsmedel, för förnyelseavverkning 0,22 euro per kubikmeter fast mått. Dessutom ersätts kostnaderna för bekämpningsmedlen.

Vad som ovan sägs om den allmänna motiveringen visar att drivning effektivt hindrar att rottickan sprids och förbättrar tillståndet för redan infekterade skogsmarken. Vid bekämpningen av rotticka på slutavverkningsområden kan dessutom ett bättre resultat nås genom att stubbarna dras upp än genom nuvarande stubbehandling, om murkna träd redan förekommer och trädslagen inte byts ut i samband med förnyelsen. Eventuella skadliga miljökonsekvenser bör dock förhindras vid planeringen och genomförandet av arbetet.

Utskottet anser att mekanisk bekämpning, främst stubbehandling, bör vara ett alternativ vid förnyelseavverkningen till den biologiska bekämpning som i dag används. Därför bör ett stöd högst motsvarande det nuvarande stödet beviljas för alternativ mekanisk bekämpning av rotticka på områden där förstörelse redan har konstaterats. Utskottet föreslår att det andra lagförslaget i propositionen kompletteras genom att i 23 § 2 mom. i gällande lag tas in en bestämmelse om att högst motsvarande stöd alternativt kan

beviljas för mekanisk bekämpning vid förnyelseavverkning på områden där förstörelse konstaterats. Utskottet föreslår vidare att närmare bestämmelser om stödet utfärdas genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet.

Ikraftträdelsebestämmelse. Utskottet föreslår att den ovan anförda bestämmelsen om mekanisk bekämpning av rotticka skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning från statsrådet efter att Europeiska gemenskapernas kommission har godkänt ändringen av stödet.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförs ovan föreslår jord- och skogsbruksutskottet

att det första lagförslaget godkänns utan ändringar och

att det andra lagförslaget godkänns med följande ändringar:

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av hållbart skogsbruk

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 12 december 1996 om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996) 29 § 4 mom.,

ändras 9 § 1 mom., 11 §, 12 § 4 mom., 23 § 2 och 5 mom. samt 29 § 3 mom., av dessa lagrum 11 § och 23 § 2 mom. sådana de lyder i lag 350/2001 samt 23 § 5 mom. sådant det lyder i lag 718/1999 och fogas till lagen nya 29 a och 29 b § som följer:

9, 11 och 12 §
(Som i RP)

23 §

Beloppet av stöd

har konstaterats i samband med förnyelseavverkning. Om riskområden för utbredning av rotticka, om stödbjektet och stödbeloppet samt om bekämpningsmetoderna bestäms genom förordning av jord- och skogsbruksministeriet. (Nytt 2 mom.)

(5 mom. som i RP)

29, 29 a och 29 b §
(Som i RP)

För bekämpning av rotticka i riskområden för utbredning av rotticka kan i samband med avverkning på mineraljord från början av maj till slutet av oktober den som utför avverkningsarbete beviljas stöd till ett belopp som motsvarar kostnaderna för bekämpningsmedel samt stöd för kostnaderna för spridning av bekämpningsmedel. Alternativt kan ett stöd som ligger högst på en motsvarande nivå beviljas för mekanisk bekämpning av rotticka på skadeområden som

Denna lag träder i kraft den 200 . Lagens 23 § 2 mom. träder emellertid i kraft vid den tidpunkt som bestäms genom förordning av statsrådet.

(2 mom. som i RP)

Helsingfors den 4 december 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Timo Kalli /cent
vordf. Kari Rajamäki /sd
medl. Hannu Aho /cent
Nils-Anders Granvik /sv
Pertti Hemmilä /saml
Matti Kangas /vänst
Tapio Karjalainen /sd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Katri Komi /cent

Lauri Kähkönen /sd
Esa Lahtela /sd
Eero Lämsä /cent
Pertti Mäki-Hakola /saml
Olli Nepponen /saml
Erkki Pulliainen /gröna
Unto Valpas /vänst
Lasse Virén /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.